

GARIPLİĞİN ŞİİRİ YAHUT GÜLAHMET ŞAHİN'İN ŞİİR DÜNYASI



Prof. Dr. Asif HACILI

Türk dünyasının cennet köşelerinden ve zengin medeniyet merkezlerinden olan Ahıska yöresi, en kadim zamanlardan beri şiir ve sanat yurdu olarak bilinmektedir. Bu topraklarda İrfanî, Gülali, Garip, Hasta Hasan, Şenlik, Ömerî, Nuri, Üzeyir/ Fakirî, Zülâlî, Emrahî, Sefilî gibi çok değerli sanatkâr âşıklar saz çalılıp söz söylemişlerdir. 1944 yılında Sovyet rejimi tarafından öz yurtlarından sürüldükten sonra millî matbuattan, mektepten, arazi birliğinden mahrum olan Ahıska Türkleri, halk sanatını, millî musıkisini, şiirini, örf ve adetlerini, dinî inançlarını ve Türk kimliğini muhafaza ederek bugünlere gelmişlerdir.

Sürgünden sonra Orta Asya, Kafkas ve Rusya'nın muhtelif bölgelerinde yerleşmiş Ahıska Türklerinin millî ruhunu, birliğini

koruyan, onları vatana bağlayan esas amil, şüphesiz ki halk sanatıdır. Ahıska folklorunda ve edebiyatında bizim çağımızda, gariplikte meydana getirilmiş eserler çoktur. Son yıllarda büyük üstatların sanatını yeni nesil devam ettirmektedir. *Mürtéz Dede, Zarzmalı Aslan, Cabir Xalidov, Ali Paşa Veyseleğlu, Fehlül, Zeynul Yektay, Şimşek Sürgün Kaxarelli, Gülahmet Şahin, Şahismayil Adigönlü, İlyas İdrisov, Mehyar Ahmedoğlu* gibi el şairlerinin altun kelimeleri halkı birleştiriyor ve bir millet gibi yaşıyor.

Azerbaycan'da Ahıska Türklerinin birçok yetenekli edipleri yaşamaktadır. Saatlı ilçesinde hürmetli muallim, ziyalı Fazlı Eşrefov'un rehberliğinde Ahıska Türklerinin Yazarlar Birliği faaliyet göstermektedir. Bizim ilgilenmemiz ve görkemli yazar Anar'ın desteği ile 2016'da Ahıska Türklerinin yazar ve şairlerinden *Cabir Xalid, Nureddin Sasıyev, Sabircan Celilov, Hamdi Ayvazov, Tezegül Cevdetova, Şimşek Şimşekov* Azerbaycan Yazarlar



Gülahmet Şahin, Asif Hacılı ve Yunus Zeyrek-Azerbaycan 2005.

Birliğine üye olarak seçilmişlerdir.

Ahıska Türklerinin çağdaş şiirinin yetenekli temsilcilerinden biri de şair Gülahmet Şahin'dir. Aslen Ahıska'nın Kobliyan (Altunkale) bölgesinin (şimdiki Adigön ilçesinin) Pulate köyünden olan Gülahmet Şerefoğlu Koçiyev, 1955 yılında ailesinin ilk sürgün edildiği Özbekistan'da dünyaya gelmiş, 1959'da ailece Azerbaycan'a göç ederek Saatlı ilçesinin Fetelikend köyünde yerleşmiştir. 1971'de Fetelikend mektebini bitiren Gülahmet, tahsiline Bakü'de devam etmiş, iktisatçı olmuş; muhtelif sahelerde çalışmış; 2004 yılında vefat etmiştir.

Edebiyatla daha mektep sıralarında başlayan Gülahmet Şahin, "*Bir Kuvvet Ver İlahî, Bahtıma Düşen Ömür*" adlı kitapların, birçok manzume ve şiirin yazarıdır. Kaydetmeliyiz ki, Gülahmet de yukarıda isimlerini verdiğimiz şair dostlarıyla birlikte Azerbaycan Yazarlar Birliğine üye seçilecekken vakitsiz ecel ona imkân vermedi; bir hastalıktan

dolayı ansızın aramızdan ayrıldı.

Gülahmet'le tanışmam 1980'li yılların ortalarına tesadüf etmektedir. Fetelikend'de folklor derlemeleri yaptığım sırada evinde kalmış, misafiri olmuşum. Asıl Türk misafirliğini gördüğüm Gülahmet, köyle tanışmam ve folklor malzemesi toplamamda bana çok yardım etmişti. Evlerinde kaldığım zaman akşam sohbetlerinde vatan, halkın kaderi ve yurda dönüş mücadelesinden bahsederdik. Bu sohbetlerin birinden sonraki gün Gülahmet gece sabaha kadar yazdığı "Qalmadi" adlı şiirini okudu. Sonradan bu şiiri 1992'de çıkan "Qəribəm Bu Vetende" adlı kitabıma koydum:

*Bu dünyaya garip geldux gedarux,
Söylemeye destanımız qalmadi,
Qurbat elde çadırlarda yatarux,
Ekmeye heç bostanımız qalmadi.*

Dörtlüğü ile başlayan "Qalmadi" şiiri şöyle bitiyor:

*Düz yolumuz egrilendi, buruldi,
Hasret oxı yüregimden vuruldi,
Gülahmet de bu dünyadan yoruldi,
Yazmağa heç havasımız qalmadi.*

Vatan-yurt sevgisiyle dolu bu şiirin bu şekilde sona ermiş olması beni sarstı. "Gülahmet, hevesini yitirme ve yorulma. Aksine, yaz. Bırak herkes bu dertten haberdar olsun." dedim. Şükür ki, tabiaten çok iyimsir ve ümitli bir insan olan Gülahmet, yazıp söylemeye devam etti. Manzumeleri ve şiirleri, Azerbaycan ve Türkiye matbuatında çıktı, eserleri edebî zevk, muhteva ve konu bakımından zenginleşti; kitapları basıldı.

Gülahmet'le yaptığımız sohbetlerden biri de, Azerbaycan'da seyahatte olan Türkiyeli dostumuz ve meslektaşımız, görkemli Ahıskaşinas, güzel şair, Türk sevdalısı **Yunus Zeyrek**'le birlikte, Saatlı'nın Adigön köyünde, Ahıskalılarının büyük toplantısında oldu. Gülahmet'le, Yunus Bey'le o gün gönül dolusu sohbet ettik; hayalen bütün Türk dünyasını dolaşdık. Ben bu satırları yazarken Yunus Bey de, ne yazık ki hastalıkla mücadelededir. Türk dünyasının bu büyük şahsiyetine, Ahıska tarihinin, kültürünün yorulmaz tedkikatçısına, **Bizim Ahıska** dergisinin yaratıcısına ve cefakeşine Yüce Allah'tan şifa diliyorum.

Gülahmet Şahin'in "Tenhalık, Bahtıma Düşen Ömür, İki Varlık, Ömür Katarı" gibi manzumelerinde, halk yaradıcılığı ve muasır şiir üslubunda olan lirik şiirlerinde, muhtelif muhtevalı gazelleri, konu bakımından da rengârenktir. Hayatın manâsı, dünyanın sırrı-muamması, kaderin hükmü, hayal ve gerçeğin tezadı, sevgi ve hasret, moral bozukluğu ve derin düşünce, keder ve şaşkınlık, inanç ve azim...

Lâkin bütün bu çeşitlilik bir merkez noktada birleşiyor: Vatan derdi, gurbet acısı, gariplik hâli ve

sönmez yurt sevgisi, mücadeleye çağırma. Gülahmet, şiirlerinde, kendisiyle başbaşa kalanda, tenhalıkta da, ferdî ve insanî duygularını yaşayanda da, bütün bunların temelinde onun hemşehrilerinin 73 yıldan beri derdinden kavrulduğu yurt hasreti, gariplik duyguları durur. Gülahmet sevgiden, muhabbetten bahsederken de gariptir. Tabiatı, insanî güzellikleri tasvir ederken de gariptir. Talih ve kader, hayat ve ölüm, insan ve toplum hakkındaki düşüncelerinde de gariptir. Kısacası "Bahtına düşen ömür" gariptir.

Ahıska'nın bütün evleri, köyleri, Gülahmet için doğduğu yerdir, vatandır. Onun babalarının mezarları kalmış, harika tabiatı, ulaşılmaz kaleleri, mukaddes türbeleri, nuranî hocaları, Koblıyanlı Çerkezoğlu, Âşık Muhammed Sefilî gibi ünlü şairleriyle meşhur olan Koblıyan-Altunkale bölgesi ve Pulate köyü, Gülahmet'in sanatında daima özel bir kederle anılan, hasreti çekilen mekândır:

*Sen neredesin, Pulate'nin puvari,
Qana qana bir içeydim sulari,
Qaranuxlar tutdı bizim yolları
Baxmağa heç sağ solumuz qalmadi.*

Vatan derdinden, ferdî ömür yolunun ve millî talihin acılarından doğan bu gam ve hasret bazen hayalleri hüsrana uğrayan, masalına kavuşmayan bir çocuk şaşkınlığıyla ifade edilmektedir:

*Çox ögünme deli gönül,
Daha noğul bişen deyil.
Gözlediyin üç almadan
Heç biri de düşen deyil.*

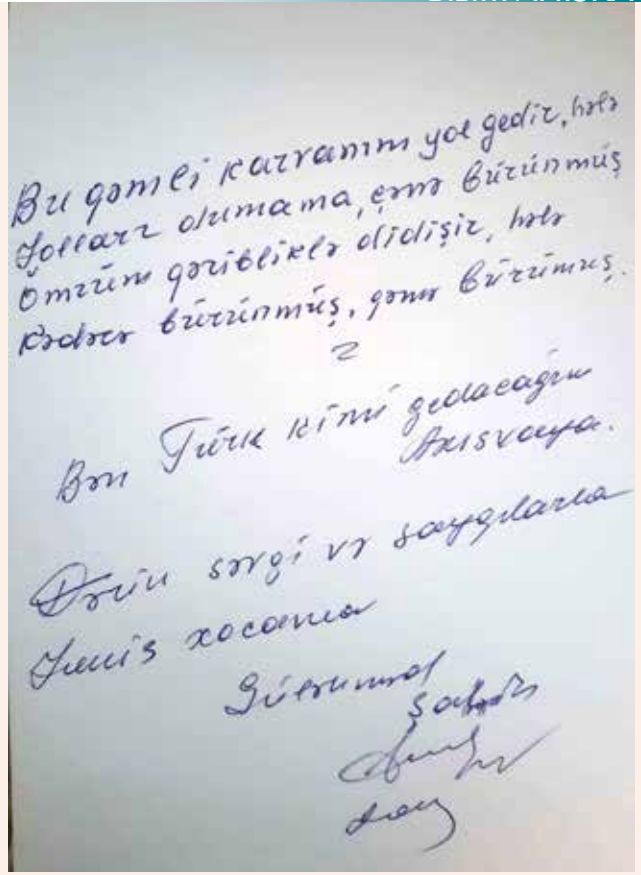
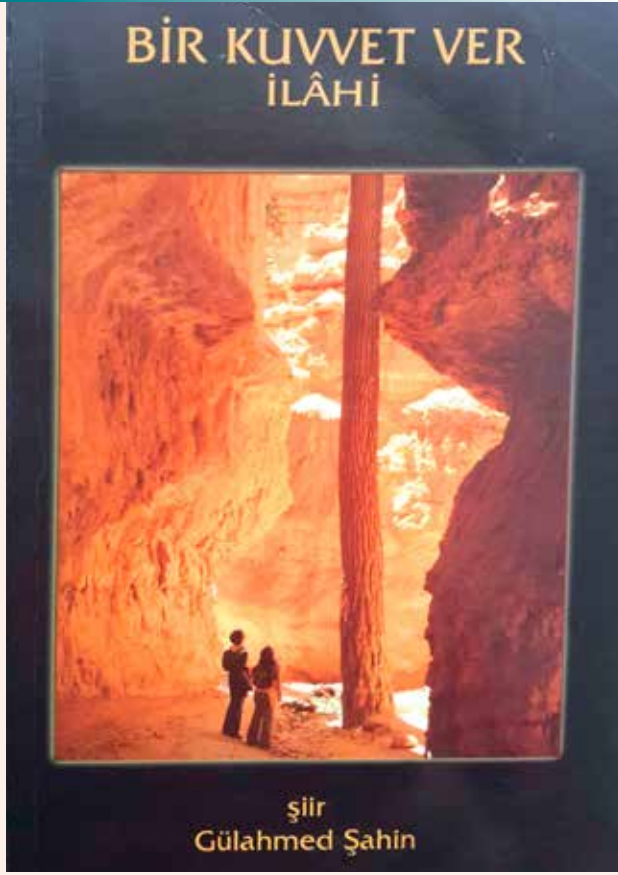
Bazen de ferdî ve millî talihin acımasızlığı şairi fecî bir ümitsizliğe sevk eder:

*Baş taşıma bir yazı yaz:
"Görmedi bir çiçekli yaz."
Qardaş, benim qabrimi qaz,
Öldüm sızlaya sızlaya.*

Lâkin şair bu korkunç çevreye kapanmıyor, ümitsizlikle mücadeleye başlıyor. Gülahmet, şaşkınlıktan ve ümitsizlikten kurtuluşu, önce Müslüman ruhunda, Yüce Allah'a olan inancında ve öz Türk varlığında, halkının olgun kudretinde buluyor:

*Sanki bir gafletten uyandı canım,
Elleri semaya boylandı canım,
Bir şefkat nuruna boyandı canım,
Sonunda şefaet versin Allah'ım,
Her şeye qadirsin, birsin Allah'ım!*

Sürgün acılarını liyakat ve şerefle, millî ve dinî kimliğini, dilini koruyarak geçiren kendi halkıyla gurur duyan Gülahmet'in "Halal olsun millîtim!"



Gülahmed Şahin, şiir kitabını "Bir Türk gibi gideceğim Ahıska'ya - Derin sevgi ve saygılarımla Yunus Hocama" diye imzalamıştı.

şiirinde şöyle diyor:

Zaman zaman feleklerin
Zindanında çox döyüldü,
Üzülmədi.
Quzğunların caynağında (pençesinde)
Taştan taşa çox atıldı,
Ezilmədi.
Ömrü günü taşa döndü,
Hazan vurdu yarpağını
Tökülmədi.
Suya hasret ağaç kimi
Qurusa da bükülmədi...

Böylelikle şair gücünü, Yüce Tanrı'ya olan inancından, halkının olgunluğundan, hemşehrilerinin dönmez iradesinden ve yurt sevgisinden alır. Soydaşları gibi Gülahmed de ana vatanı yüksek değer, her şeyden üstün bir gaye, emel olarak terennüm eder. Gülahmed'in şiirlerinde de felsefi keder, talihin acıları, gam ve ukde, vatan sevgisi karşısında arka plâna düşüyor. Şairin eserleri, gariplik şiiri, lirik kederin derinliğine bakmayarak, halk ruhunun ebediliğini, yurda dönüşün zarurî olduğunu, geleceğe olan inancın sarsılmazlığını tasdik ediyor.

Bu yolun yolcusu olan Gülahmed, son nefesinde de vatan hasreti çekti; yurt sevdasıyla fani dünyadan gitti, ebediyete kavuştu. Son görüşümüz ölümünden biraz önce olmuştu. Bakü'ye "Bahtıma Düşen

Ömür" kitabını getirmişti. Ben de o kitabı okudum, basılmasını uygun buldum ve kitap basıldı. Gülahmed bana ithaf ettiği bir de şiir getirmişti. O şiirde şöyle bir kıta vardı:

Darixma, bu millətin suları durulacax
Bir gün bu millətin qandalları qırılacax
Zalımdan, zülümkârdan haqq hesap sorulacax
Uyanıb bu milletin merdi, **Asif Muallim!**

Allah bu ince ruhlu şairimiz Gülahmed'e rahmet eyesin. Dua edelim ki onun bu dilekleri yerini bulsun. Milletimizi uyandıranlar da Gülahmed gibi mert, vatanperver, yetenekli şairler, âlimlər, aydınlardır. Gülahmed'in eserleri Ahıska Türklerinin bugünkü duygularını ve hâlini ifade etmektedir. Bu eserler hakkında çok konuşulabilir. Lâkin son değerlendirmeleri okuyucuya bırakarak bir meseleyle sözlerimize son vermek isteriz: Dünyanın her yerinde Ahıska Türklerinin kabiliyetli şair ve yazarları, bu arada ses ve saz sanatçıları, ressamı, âlimleri var. Birçok ülkelere dağılmış, muhtelif yerlerde, muhtelif dillerde tahsil alan ve çalışan, kalplerinde yurt sevgisi, millet aşkı parıldayan bu insanların, manevî kaygıya büyük ihtiyacı var. İnanmak isteriz ki, Ahıska Türklerinin yetenekli sanatkârlarının eserleri gün yüzü görecek, manevî dünyaları, sürgün devrinin cefaları içinde bundan sonra da yaşayacak...